Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U001083

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-04-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гульцьо Олена-Анна Олексіївна

2. Olena-Anna O. Hultso

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1690-4429

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія

Дата захисту: 29-05-2026

Спеціальність за освітою: Філологія

Місце роботи здобувача: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12938

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.51, 16.31.03, 16.31.05

Тема дисертації:

1. Структурно-семантичні та лінгвостатистичні характеристики метафор в українській художній прозі XXI ст.: корпусний підхід

2. Structural-semantic and linguostatistical characteristics of metaphors in 21st-century Ukrainian fiction: A corpus-based approach

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено комплексному вивченню структурно-семантичних та лінгвостатистичних характеристик метафор в українській художній прозі XXI століття, аналіз яких ґрунтується на корпусному підході. Проблематика дослідження спрямована на виявлення та аналіз особливостей метафоризації концептосфер СТРАХ, РАДІСТЬ, СТРАЖДАННЯ в художніх текстах XXI століття, а також на статистичне окреслення динаміки відповідних лінгвокультурних змін. Складність і багатоаспектність дослідження вербалізації концептосфер зумовлює застосування комплексної методики дослідження, що поєднує когнітивні, корпусні та статистичні підходи. Сучасний стан наукових досліджень засвідчує потребу критичного зіставлення підходів до тлумачення метафори в українському та зарубіжному мовознавстві, передусім, у контексті застосування методик автоматичної/автоматизованої ідентифікації метафор у корпусах текстів. Проте систематизація та моделювання структурно-семантичних характеристик метафор із

застосуванням лінгвостатистичних методів на матеріалі української художньої прози XXI ст., досі не була предметом окремого наукового дослідження. У вступі окреслено теоретико-критичне та методологічне підґрунтя вивчення метафори. Описано поетапний алгоритм дослідження із застосуванням комплексної методики для визначення вербалізаторів концептосфер. Висвітлено актуальність дисертаційної праці, сформульовано мету та завдання відповідно до об'єкта й предмета дослідження. Матеріалом дослідження слугують метафоричні словосполуки вилучені з джерельної бази, яку становлять тексти української художньої прози XX–XXI ст., сформованої на базі Генерального регіонального анотованого корпусу української мови (ГРАК), що забезпечило репрезентативність та об'єктивність формування фактологічної бази дослідження. У межах дисертаційної роботи розроблено та апробовано комплексну методику аналізу вербалізаторів концептосфери та вдосконалено автоматизовану/автоматичну ідентифікацію метафор, запропоновано типологізацію концептуальних моделей метафоризації, що визначає наукову новизну дослідження, поглиблює теоретичне значення у сфері когнітивної та корпусної лінгвістики та обґрунтовує практичну цінність отриманих результатів. Основні наукові результати дисертаційного дослідження відображено у наукових публікаціях авторки та апробовано на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of the structural-semantic and linguostatistical characteristics of metaphors in Ukrainian fiction of the 21st century, the analysis of which is based on a corpus-driven approach. The study aims to identify and analyze the specific features of metaphorization within the conceptual spheres of FEAR, JOY, and SUFFERING in literary texts of the 21st century, as well as to provide a statistical outline of the dynamics of the corresponding linguocultural changes. The complexity and multidimensional nature of investigating the verbalization of conceptual spheres necessitate the application of an integrated research methodology combining cognitive, corpus-based, and statistical approaches. The current state of scholarly research indicates the need for a critical comparison of approaches to the interpretation of metaphor in Ukrainian and international linguistics, particularly in the context of applying methods of automatic or semi-automatic metaphor identification in text corpora. However, the systematization and modelling of the structural-semantic characteristics of metaphors using linguostatistical methods on the material of Ukrainian fiction of the 21st century have not yet been the subject of a separate comprehensive study. The introduction outlines the theoretical, critical, and methodological foundations for the study of metaphor. It describes the step-by-step research algorithm based on an integrated methodology used to identify the verbalizers of the conceptual spheres. The relevance of the dissertation is substantiated, and the research aim and objectives are formulated in accordance with the object and subject of the study. The research material consists of metaphorical collocations extracted from the source corpus, which comprises texts of Ukrainian fiction of the 20th–21st centuries compiled on the basis of the General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC). This corpus-based foundation ensured the representativeness and objectivity of the empirical data used in the study. Within the framework of the dissertation, a comprehensive methodology for the analysis of the verbalizers of conceptual spheres has been developed and tested, and the procedures for automatic and automated metaphor identification have been refined. The study also proposes a typology of conceptual metaphorization models. These results constitute the scientific novelty of the research, contribute to its theoretical significance in the fields of cognitive and corpus linguistics, and substantiate the practical value of the findings obtained. The main scientific results of the dissertation are reflected in the author's scholarly publications and have been presented at international and national scientific conferences.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Hultso O., Levchenko O. Methods of automated metaphor identification (based on the concept of СТРАХ 'FEAR'). Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство). 2022. Вип. 34. С. 80–90.
- Гульцьо О. О., Левченко О. П. Метафоричні сполуки з компонентом ВПАДАТИ в українській художній прозі XXI ст. Studia linguistica. 2023. Вип. 22. С. 87–98.
- Гульцьо О. О., Левченко О. П. Моделі метафоризацій концептосфери СТРАЖДАННЯ (на матеріалі української художньої прози 1901–2000 та 2001–2022 років). Лінгвістичні дослідження : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. 2024. Вип. 60. С. 264–275.
- Гульцьо О. О. Гендерна специфіка концептосфери СТРАЖДАННЯ в українській художній прозі XXI ст. Лінгвістичні студії. 2024. Вип. 48. С. 82–95.
- Levchenko O., Hultso O. Associative verbal network of concepts РАДІСТЬ (JOY) and СТРАХ (FEAR): experimental and corpus approaches. International Scientific and Technical Conference on Computer Sciences and Information Technologies. 2022. 17th IEEE Intern. conf. on computer science and information technologies, CSIT 2022: proc., Lviv, Ukraine, 10–12 Nov. 2022. P. 142–145.
- Hultso O., Levchenko O. The concept СТРАХ 'FEAR': metaphorization dynamics in Ukrainian fiction texts (1980–2000 and 2001–2022). International Scientific and Technical Conference on Computer Sciences and Information Technologies. 2023. 18th IEEE Intern. conf. on computer science and information technologies, CSIT 2023: proc., Lviv, Ukraine, 19–21 Oct. 2023. 195025.
- Hultso O.-A., Levchenko O. Dynamics of structural and semantic characteristics in verbalizers of concepts БІЛЬ 'PAIN' and МУКА 'TORMENT' in Ukrainian fiction. International Scientific and Technical Conference on Computer Sciences and Information Technologies. 2024. 19th IEEE Intern. conf. on computer science and information technologies, CSIT 2024: proc., Lviv, Ukraine, 16–19 Oct. 2024. 208732.
- Гульцьо О.-А., Левченко О. Динаміка метафоризації концептосфери СТРАЖДАННЯ (на матеріалі української художньої прози). Нова лінгвістична парадигма: напрями і перспективи: колективна монографія / за ред. Н. В. Кондратенка. Вінниця: Твори, 2024. С. 32–41.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: розвиток цифрових гуманітарних наук і корпусної лінгвістики

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриців Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Hrytsiv

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.02.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6660-7161

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57221864019; Web of Science Researcher ID: AAS-9322-2021; https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=7t5fUMMAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ділай Ірина Петрівна
2. Iryna P. Dilai

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9626-290X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жуковська Вікторія Вікторівна
2. Viktoriia V. Zhukovska

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.21

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4622-4435

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дружбяк Світлана Володимирівна

2. Svitlana V. Druzhbyak

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8971-9852

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карамишева Ірина Дамірівна

2. Iryna D. Karamysheva

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8683-2040

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Микитюк Оксана Романівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Микитюк Оксана Романівна

Відповідальний за підготовку облікових документів Мельник Наталія Богданівна

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Тетяна Анатоліївна